

نجات کابل از آلودگی و بی نظمی

زمستان 1401

فُهْمَاءُ
مرکز تحقیقاتی فُهْمَاءُ

پایه های این نشریه

- ◇ اسلام و محیط زیست
- ◇ نگرش بر وضعیت موجود و کلیات محیطی
- ◇ برنامه های آسان و حیاتی برای شهر

اگر شما علاقه مند عضویت در فهماء باشید. با ما به تماس شوید.

۰۷۷۵۵۵۷۹۵۶

فهماء چیست؟

فهماء یک مرکز تحقیقاتی مستقل و غیر انتفاعی بوده که نشریه های خود را به صورت مجازی نشر میکند. این مرکز توسط فردی در سال ۱۴۰۱ ایجاد گردید.

انگیزه ایجاد این مرکز بعد از سال ها کار در نهاد های علمی و بودن در میان توده های مختلف جامعه به وجود آمد زمانی که دیده شد با وجود تحولات بزرگ در چند دهه اخیر هنوز افغانستان در آتش های مختلف نفاق، تعصب، عرف ناپسند، دشمنی و جهل میسوزد.

تفاوت نشریه های ما با دیگر مراکز در این است که فهماء تحقیقات اش را عملی میکند بنا کوچک اما حقیقی است. نه اینکه کتاب ها و رساله های زیادی نشر کند اما فقط روی صفحات و الماری ها باشد.

فهماء شعبه های مختلف و در حال گسترش دارد، از رهبری و جامعه تا خانواده و معارف و از امنیت تا اقتصاد آنچه نیاز زمانی و حقیقت فراموش شده باشد را برای ملت خواهد رساند.

این مرکز کاملا اسلامی بوده و متاثر از هیچ گروهی نیست. و آنچه در نشریه ها به نشر میرسد بعد از تحقیق و مشوره با مجموعه از متخصصین جوان این مملکت مرقوم خواهد شد.

ان شاءالله ...

فهرست مطالب

صفحه

اسلام و محیط زیست	صفحه اول
نگرش بر وضعیت موجود و کلیات محیطی.....	صفحه دوم
چی باید کرد.....	صفحه چهارم

شاه متن این نشریه

سرزمین اسلامی نیاز به مدح ندارد. کفایت شما در کناره های
جادهء یک شهر به قدم زدن شروع کنید، انسان های شهر همه با
حس امنیت و امید به زندگی سرگرم وظایف خود اند از کسبه کار تا
صاحبان حکومت همه نقش اولی خود (مسلمان بودن) را اجراء
میکنند. نظافت و نظم همه جا را فراگرفته و علم و دانش روز های
شهر را جلا و شب های شهر را پر نور ساخته است.
خواجه

اسلام و محیط زیست

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرَجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ.¹

اسلام عزیز آنقدر زیبایی های زیادی دارد که با گذشت هر روز محبت انسان را به خود چند برابر میسازد. یکی از این زیبایی ها این است که هرگاه ما یک رکن از ارکان تربیتی اسلام را از زندگی خود دور نماییم به زودی حس میکنیم که چقدر همان قسمت از زندگی ما ناگوار و تاریک شده است تا اینکه نفس انسان در تلاش نجات و آرامش خودش را تسلیم اسلام نموده و به عزت میرسد الی انسان های مغرور (افتاده در گودال نجاست). خیلی شرم آور است که ما در یک سرزمین تحت نام اسلامی بسر ببریم اما در نخستین اصول حیاتی خود که نطفه محیطی است ناکام باشیم. و این همه در حال باشد که دین مبین اسلام چندین قرن قبل از امروز بشریت را متوجه نطفه شخصی و محیطی نموده است. از شستن دو دست و دو پا و دهن تا حفظ درختان سبز و مثمر این همه در حال است که الله سبحان و تعالی از نازل شدن آب از آسمان زمین تا خارج شدن جوانه های سبز و میوه ها و اقشار زمین را برای ما تذکر داده باشد.

در جهان مدرن امروزی آب و غذا برای انسان ها تبدیل به یک عنصر گران بها شده است. ما امروز در فاصله ۵ کیلو متری از مرکز فرمانروایی کشور به آب شیرین دسترسی نداریم ولی با پول هر قدر آب که نیاز باشد در دسترس است. هزاران خانواده در محل توزیع کمک های سازمان ملل برای بدست آوردن چند کیلو لوبیا روز ها انتظار نوبت کارت خود و ساعت ها منتظر بدست آوردن غذا خود صف میکشند. و هنوز انرژی برق بالای ما به فروش میرسد.

آنچه ما در مکتب جهان بینی اسلامی تعلیم دیدیم این است که زمین آنقدر پر از غذا است که اگر زمین دومی و کاملاً خشک هم در کنار ما وجود میداشت ما میتوانستیم آنها را سیر کنیم. پس اینکه امروز ما به ضروریات اولی خود دسترسی آسان نداریم و محیط زندگی ما نشانه از یک تمدن نیست پس بدانید که ما در فهرست شکار مافیا های جهانی هستیم.

یادداشت: برای داشتن تمدن پول مهم است اما لازمی نیست

صفحه اول

1: و اوبیت کسی که از آسمان آبی فرود آورد پس به وسیله آن از هر گونه گیاه برآوردیم و از آن [گیاه] جوانه سبزی خارج ساختیم که از آن دانه های متراکمی برمی آوریم و از شکوفه رخت خرما خوشه هایی است نزدیک به هم و [نیز] باغهایی از انگور و زیتون و انار همانند و غیر همانند خارج نمودیم به میوه آن چون نمر دهد و به [طرز] رسیدنش بنگرید قطعاً در اینها برای مردمی که ایمان می آورند نشانه هاست (الانعام ۹۹)

نگرش بر وضعیت موجود و کلیات محیطی

آلودگی محیط زیست عبارت از تجمع بیش از حد مواد مضر و یا تجمع بیش از حد معیاری و عادی مواد مفیده در داخل آب، هوا و خاک بوده که غالباً توسط انسان تولید شده و نهایتاً ساختمان، ترکیب و خاصیت اولیه آنها را از بین میبرد. سه عامل در کشور ما وجود دارد که میتواند آثار مخربی روی محیط زیست ما ایجاد کند: آلودگی هوا، آلودگی آب و آلودگی خاک اما عوامل اصلی افزایش روز افزون نفوس در شهر ها، نابودی پوشش نباتی، عدم تطبیق و رسیده گی به اصول محیطی، مصرف بیش از حد انرژی با عوامل فرعی چون فرسایش خاک، آلوده گی صوتی و تصویری یکجا شده که در یک شهر با اقتصاد زیر سبب بیماری های خطر ناک میگردد.

زمین از هسته داخلی، هسته خارجی، گوشته و پوسته تشکیل شده است که همه زندگی ما در همین پوسته زمین میباشد. هوا کره زمین از پنج طبقه تروپوسفر، استراتوسفر، مزوسفر، تروموسفر و اگزوسفر تشکیل شده است.

ایکولوژی را در حقیقت خود طبیعت برای همه خلایق تنظیم میکند که نشانه از وحدانیت و احاطه داشتن الله سبحان بر جهان هستی است. در صورت طبیعی نبودن پروسه های حیاتی بشریت یک لحظه هم قادر به حفظ سیستم های محیطی نمی باشد. اما آداب محیط زیست و رعایت اصول سبب آرامش و راحت زیستی برای خود انسان ها میگردد و عدم رعایت آداب محیطی سبب ناپسند شدن محیط زندگی میگردد چنانچه امروز برای ما و شما گردیده است.

و الله بر هیچ نفسی ظلم نمی کند.

کابل ما از چهل سال گذشته تا امروز هر روز شاهد آلودگی و بی‌نظمی نوین است. این حقیقت را هیچ حکومتی چشم‌پوشی نمی‌تواند. در دوسیه پروژه‌های شهر کابل که ما بررسی نمودیم هیچ پروژه‌ای که سبب ایجاد نظم و حفظ محیط زیست کابل به شکل علمی آن باشد دیده نمی‌شود. ساکنین پایتخت به آب شیرین دسترسی نداشته و جهت انتقال زباله‌های شان برای دولت و افراد پول میپردازند. در بعضی از مناطق آب شور همچنان خریداری می‌شود و حتی در ساحات که از طرف شهرداری منحیث مناطق درجه یکم و دوم پایتخت شناخته می‌شود پیاده‌روهای مناسب وجود نداشته و مردم چیزی را به نام ایستگاه شهری نمی‌شناسد.

اکثریت مردم هنوز نمی‌دانند که جوی آب و سرک کثافت‌دانی نیست و طراحان شهری نمی‌دانند که سرسبزی و خاک از سمیت اولویت دارد. مادران فرزندان شان را نظافت شهری درس نمی‌دهند و مقامات بی‌نظافتی را جرم اعلام نکرده‌اند.

ساخت و سازهای خودسرانه و غرفه‌های دست‌فروشان در حال افزایش است. هنوز ما نقاط فراموش شده مانند ساکنین کوه‌ها و پس‌کوچه‌ها داریم که واقعا برگشتاندن کوه‌ها به طبیعت و ساکنین شان به شهر و زندگی نارمل کار دشوار و طولانی خواهد بود و اگر چنین نشود موجودیت مناطق ویژه برای کاخ‌نشین‌ها و فراموش‌آنها در قاموس تمدن اسلامی نیست.

چی باید کرد؟

پاسخ این سوال کار مسلکی و دشوار است. ما با تحقیقات و مشاهدات که به اساس توانایی های خود انجام دادیم متوجه بعضی اموری شدیم که تا اکنون توجه خاص در آنها صورت نگرفته است. ما در این نشریه به صورت نهایت فشرده به چی باید کرد ها اشاره میداشته باشیم تا اینکه افراد مسول متوجه شده و گام های عملی را در زمینه انجام بدهند.

قبل از همه باید یاد آور شد که بی نظمی های شهری و محیطی ریشه در سیستم تحصیلات و تعلیمات مملکت نیز دارد. در بیست سال گذشته رشته های فنی برای جوانان نهایت پیش پا افتاده جلوه داده شد و دانشگاه های خصوصی با استفاده از این امر فقط با چند رشته محدود علم را تبدیل به بازار اقتصادی نمودند. همین باعث شده است دانش مردم در رابطه به محیط و زندگی جدید کاهش پیدا کند.

به طور مثال من ده ها جوان لیسانس را دیده ام قوطی نوشابه را روی سرک و کوچه انداخته است. حالا شما از آنها انتظار چی را دارید؟
شهر مدرن : تشکر

نظم شهری نخستین اقدام باید آوردن نظم در شهر باشد دولت کنونی یک سلسله برنامه ها را عملاً اجرا میکند اما زیاد بنیادی معلوم نمی شود. برای ایجاد نظم در شهر ما برنامه های لازمی را پیشنهاد مینماییم که قرار ذیل است.

انتقال دست فروشان به بازار دست فروشان

طی برنامه های که اخیراً اجرا شده است کناره های جاده و پیاده رو ها بالای دست فروشان به فروش رسیده است. در چشم پاک معلوم میشود اما این همچنان سبب بی نظمی، ازدحام و حوادث ترافیکی میگردد. افغانستان کشور با اقتصاد زیر است و باید برای دست فروشان تدابیر مدرن گرفته شود. پیشنهاد ما تنظیم بازار مخصوص برای دست فروشان با سهولت های دولتی و عصری است.

مشخص ساختن ایستگاه های عمومی و داخل شهرک ها

در داخل شهر ایستگاه های منظم اصلاً وجود ندارد تمام ایستگاه ها روی جاده های عمومی و توسط راننده های شخصی ایجاد شده است. این کار سبب بی نظمی، ازدحام ترافیک، حوادث ترافیکی، آلودگی هوا، فساد اداری و خسته شدن مردم گردیده است. به طور مثال ساحه چهارراهی شهید از مربوطات حوزه پانزدهم یک موقعیت کلیدی که به چندین مرکز اهم دولتی از جمله میدان هوایی کابل و وزارت داخله وصل است. از این موقعیت روزانه هزارا نفر به اهداف مختلف سفر میکنند که ما هر روز شاهد اذیت شدن مردم هستیم.

تعیین و ساختن ساحات سبز دایمی در داخل شهر ها

از عمده ترین موضوعات وظایف شهر داری ساختن ساحات سبز دایمی برای مردم شهر میباشد. ما بعضی جا های کوچک و قدیمی را داریم اما جا های که واقعاً توسط دولت مشخص آباد و مراقبت گردد وجود ندارد ما باید در هر شهر چندین پارک خورد و بزرگ ملی داشته باشیم تا محیط را سالم و روان مردم را شاد نگهداریم.

استفاده از بس و دوچرخه

قبل از همه شخصیت شما وابسته به سواری شما نیست. بس های دولتی در این اواخر منظم شده اند از سیستم امنیتی خوبی برخوردار هستند اما بازهم نبود ایستگاه های منظم بس ها را بیهوده ساخته است. بس های دولتی مدرن و بزرگ در داخل شهر استفاده و اکثریت کارمندان دولت مکلف به استفاده از بس های دولتی شوند. استفاده از دوچرخه در صحت فردی و حفظ محیط زیست نقش بارز دارد که رسانه ها میتوانند مردم را در زمینه تشویق نمایند.

فرمان سازگار ساختن تعمیرات با محیط

این فرمان نهایت لازمی می‌باشد درست است اکنون شرایط اقتصادی و فکری مردم آماده چنین برنامه‌ها نیست اما باید انجام شود دولت توانایی انجام چنین برنامه‌های بزرگ را به همکاری ملت دارد. اگر ما بتوانیم تعمیرات را با محیط سازگار بسازیم در حقیقت خود را با جهان متری موزی ساخته ایم. برای شروع این برنامه اجرا و تشویق مردم به امور ذیل لازمی می‌باشد.

- ◇ سبز ساختن بام‌های تعمیرات و منازل
  - ◇ سبز ساختن دیوارهای بزرگ و کلکین‌ها
  - ◇ باز یافت آب باران
  - ◇ استفاده از منابع انرژی آفتابی
  - ◇ کاهش مصرف در ساختمان‌ها و تا حد ممکن حذف سمنت
  - ◇ حل چالش فاضلاب شهری و منطوقی
  - ◇ انتقال امکانات بیشتر شهری به دهکده‌ها جهت کاهش نفوس
  - ◇ خدمات آب رسانی شیرین
  - ◇ ایجاد برنامه‌های بزرگ برای حفظ پاک‌ی در شهر و خیابان‌ها
- هر کدام از گزینه‌های ذکر شده برای داشتن یک شهر منظم و عصری لازمی می‌باشد. جهت اتمام این پروسه‌ها ما نیازمند افراد مسلکی در علم محیط زیست و شهرسازی با مفکوره‌ها و تکنالوژی‌های مدرن هستیم. تا اینکه پروژه‌های ذکر شده آغاز نگردد ما افراد مورد نیاز را تربیت و مردم عام را متوجه ارزش‌های محیطی ساخته نمی‌توانیم. به همین سبب ما شاهد برنامه‌های بزرگ و دایمی در شهر نبودیم که بتواند آینده سبز و پاک را برای مردم خود ضمانت بدهیم. الی ما شاء الله

و الله بر همه چیز دانا است.

یاداشت های شما: